

УДК 336.332

JEL H20, H21, H31

DOI: 10.32782/2786-8273/2023-1-1

Волохова І.С.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів,
Одеський національний економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6993-1757>

Iryna Volokhova

Odesa National Economics University

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

EFFECTIVENESS OF TAX REGULATION OF INCOMES OF INDIVIDUALS

Анотація. У статті проведено аналіз надходжень податку на доходи фізичних осіб до бюджетів усіх рівнів, а також оцінювання результатів податкового регулювання доходів фізичних осіб. Встановлено, що бюджетна роль податку на доходи фізичних осіб зростає. Щодо регулюючого впливу оподаткування доходів населення, виявлені численні проблеми, окреслені автором. Це: високий рівень бідності населення, висока зростаюча диференціація доходів населення, низький рівень загального обсягу доходів населення, висока частка оплати праці в загальному обсязі доходів населення, низький рівень пасивних доходів фізичних осіб, немалі обсяги тіньових доходів населення, значні втрати бюджету через застарілий та неефективний механізм оподаткування податком на доходи фізичних осіб. Вирішені розкриті проблеми автор пропонує через реалізацію регулюючої функції персонального прибуткового податку. Для цього пропонується: зменшити податкове навантаження на громадян, що є більш економічно вразливими, збільшити податкове навантаження на фізичних осіб із високими доходами. Автором обґрунтовується необхідність детінізувати всі доходи громадян для об'єктивної оцінки життєвого рівня всіх фізичних осіб. Автором також розроблені пропозиції щодо покращення механізму оподаткування персональним прибутковим податком, який має враховувати невикористані можливості регулюючого ефекту податку. Пропонується запроваджувати пропорційне оподаткування доходів фізичних осіб, що дозволить реалізувати принцип справедливості оподаткування цим податком. Досліджені переваги та недоліки пропорційного та прогресивного оподаткування. Запровадження прогресії в оподаткуванні, на думку автора, має відбуватися поступово: доречно запроваджувати одну додаткову шкалу оподаткування кожні п'ять років. Також пропонується наступні рекомендації: прожитковий мінімум, який встановлено для працездатних осіб законодавчо має відповідати фактичним показникам; розмір мінімальної заробітної плати має дорівнювати розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб; має бути встановлений неоподатковуваний мінімум доходів громадян у розмірі мінімальної заробітної плати. Щодо практичного значення розроблених пропозицій з податкового регулювання доходів фізичних осіб, автор вважає, що хоча в Україні податок на доходи фізичних осіб ще недостатньо відіграє регулюючої ролі, поступово створюються засади для перетворення моделі індивідуального прибуткового податку до конкурентоспроможного вигляду.

Ключові слова: податок на доходи фізичних осіб, персональний прибутковий податок, доходи населення, вирівнювання доходів населення, податкове регулювання.

Abstract. Introduction. The article analyzes the income tax revenues of individuals to the budgets of all levels. An evaluation of the results of tax regulation of the incomes of individuals was also carried out. It has been established that the budgetary role of personal income tax is growing. **Results.** Regarding the regulatory impact of taxation of the population's income, numerous problems were identified and outlined by the author. These are: a high level of population poverty, a high growing differentiation of population incomes, a low level of total population income, a high share of wages in total population income, a low level of passive income of individuals, significant amounts of shadow income of the population, significant budget losses due to outdated and inefficient the mechanism of taxation by personal income tax. The author proposes to solve the problems through the implementation of the regulatory function of the personal income tax. To this end, it is proposed to: reduce the tax burden on citizens who are more economically vulnerable, increase the tax burden on individuals with high incomes. The author substantiates the need to make all incomes of citizens legal for an objective assessment of the standard of living of all natural persons. The author also developed proposals for improving the mechanism of personal income tax taxation. They should take into account the unused possibilities of the regulatory effect of the tax. It is proposed to introduce proportional taxation of the incomes of natural persons, which will allow to implement the principle of fairness of taxation with this tax. Advantages and disadvantages of proportional and progressive taxation are studied. **Conclusion.** In the author's opinion, the introduction of progression in taxation should be gradual: it is appropriate to introduce one additional scale of taxation every five years. The author also offers the following recommendations: the living wage, which is established for able-bodied persons by law, must correspond to the actual indicators; the amount of the minimum wage must be equal to the subsistence minimum for able-bodied persons; a non-taxable minimum income of citizens in the amount of the minimum wage should be established. Regarding the practical significance of the developed proposals on tax regulation of personal incomes, the author believes that in Ukraine the personal income tax does not yet play a regulatory role. But the foundations are gradually being created to transform the individual income tax model into a competitive one.

Keywords: personal income tax, individual income tax, personal income, equalization of personal income, tax regulation.

Постановка проблеми. Головним з основних кроків у напрямку стабільного економічного та соціального піднесення нашої країни є створення передумов збільшення добробуту населення, зростання його рівня життя. Українські реалії сьогодення показують суттєве розширення населення за якістю життя: ми одночасно спостерігаємо розкішне, бідне та злиденне життя. Численний середній клас так і не склався. Саме від нього очікували високої ділової активності, що мала розвивати ринкові відносини. Ми бачимо значну диференціацію рівнів загальних доходів громадян, спостерігаємо за низькими середніми доходами населення, фіксуємо малу частку населення із високими доходами, робимо висновки щодо незадовільного обсягу заощаджень фізичних осіб та зменшення його рівня. Це важливі проблеми українського суспільства. Частково ці негаразди здатна подолати податкова система, система персонального прибуткового оподаткування зокрема. Вона, через свій регулюючий вплив, спроможна вирівняти доходи населення, фінансово підтримати населення, що менш економічно забезпечене. Ця здатність має бути врахована під час подальшого реформування податку на доходи фізичних осіб (ПДФО). Це вже вимога часу та сучасного становища економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед робіт вітчизняних науковців вирішенню проблем податкового регулювання доходів фізичних осіб присвячено багато праць. Так, Задорожня Л. в своїх дослідженнях поглибила теоретичні основи регулятивної ефективності персонального прибуткового податку та розробила науково-практичні рекомендації щодо модернізації елементів податку на доходи фізичних осіб в Україні [1]. Трансформацію персонального прибуткового податку в Україні, елементів податку на доходи фізичних осіб ґрунтовно досліджує Шваблій К. [2]. Іванюк В. ґрунтовно досліджує теоретико-методологічні основи оподаткування доходів фізичних осіб. Учена розробила цілу низку рекомендацій з його модернізації, в тому числі шляхом запровадження багатоступеневої прогресивно-регресивної моделі податку [3]. Лютий І. та Іванюк В. розширюють проблематику оподаткування доходів фізичних осіб, досліджуючи її в контексті формування доходів місцевих бюджетів, розвитку місцевих фінансів [4]. Зазвичай учені досліджують механізм оподаткування доходів громадян в Україні, аналізують переваги позитивного зарубіжного досвіду з цього питання, оцінюють можливості реформування окремих елементів персонального прибуткового податку. Не достатньо ґрунтовно досліджуються аспекти податкового регулювання доходів фізичних осіб.

Метою статті є оцінка результатів податкового регулювання доходів фізичних осіб та розробка пропозицій щодо покращення механізму оподаткування персональним прибутковим податком, який би враховував невикористані можливості регулюючого ефекту податку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наразі в Україні спостерігається зростання бюджетної ролі податку на доходи фізичних осіб. Так, якщо впродовж 2001–2008 років до бюджетів усіх рівнів надходило в середньому 4,5% ПДФО та військового збору відносно обсягу номінального ВВП, то в 2009–2013 роках середній показник склав 4,8% ВВП, а за період 2014–2020 років до бюджетів усіх рівнів в середньому

надходило вже 6,1% ПДФО та військового збору відносно ВВП [5; 6]. Подальше зростання ми спостерігали і в 2021 році – до 7,0% ВВП, а в 2022 році – до 8,1% ВВП. Високою є частка ПДФО та військового збору і у доходах бюджетів усіх рівнів. У 2021 році питома вага податку та збору складала 22,9% загального обсягу доходів зведеного бюджету України, а в 2022 році – 19,2%.

Здатність податку на доходи фізичних осіб наповнювати бюджети усіх рівнів ще не означає, що цілі оподаткування досягнуті. Саме завдяки персональному прибутковому податку мають вирівнюватися доходи населення. Недостатні темпи збільшення доходів громадян, недостатній ступінь вирівнювання доходів населення, відсутність неоподаткованого мінімуму доходів громадян, мінімізація можливостей використання податкової соціальної пільги призводять до суттєвої диференціації життєвого рівня населення. Децильний коефіцієнт диференціації доходів населення розраховується як співвідношення мінімального рівня доходів серед 10% найбільш заможного населення та максимального рівня доходів серед 10% найменш забезпеченого населення. У 2016 році таке співвідношення сягало 2,4 рази та в наступних роках збільшувалося [7]. У 2021 році він склав 3,0 разів. Децильний коефіцієнт фондів по загальних доходах розраховується як співвідношення загальних обсягів доходів 10% найбільш та 10% найменш забезпеченого населення. У 2016 році такий розрив у доходах склав 3,3 рази, у 2017 році – вже 3,9 рази, а в 2020 та 2021 роках – збільшився до 4,9 рази. Щодо квінтільного коефіцієнту диференціації доходів населення, його показники не такі вже різні. Це тому, що він знаходиться як відношення мінімального рівня доходів серед найбільш заможних 20% населення до максимального рівня доходів серед найменш забезпечених 20% населення. У 2021 році коефіцієнт досяг свого максимуму – 2,1 разів. Максимальне значення також спостерігалось у 2019 році. Впродовж 2010–2017 років квінтільний коефіцієнт диференціації доходів населення був сталим – 1,9 разів. Квінтільний коефіцієнт фондів знаходиться як відношення сумарних доходів найбільш та найменш забезпечених 20% населення. У 2010 році та у 2019–2021 роках він був максимальним – у 3,5 разів. Мінімальне значення за 2010–2021 роки – 3,0 разів – спостерігалось в 2016 році. У 2017 та у 2018 роках сумарні доходи найбільш забезпеченого 20% населення в 3,3 рази перевищували загальний обсяг доходів найменш забезпеченого 20% населення.

Якщо ж досліджувати динаміку структури сукупних ресурсів домогосподарств [7], то звертають на себе факти зростання питомої ваги оплати праці. Так, у 2015 році 47,2% доходів було одержано у вигляді заробітної плати. У 2017 році показник склав вже 52,4%, а в 2021 році – збільшився до 59,8% сукупних ресурсів домогосподарств. Таке зростання частки оплати праці відбулося при одночасному зменшенні доходів громадян, одержаних у вигляді пенсій, стипендій та соціальних допомог (частка зменшилася з 25,2% у 2015 році до 19,8% у 2021 році), одержаної вартості спожитої продукції від особистого підсобного господарства, від самозаготівель та від продажу сільськогосподарської продукції населенням (частка зменшилася з 8,5% у 2015 році до 5,5% у 2021 році). Зменшилася

і грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи населення. Частка доходів від підприємницької діяльності та самозайнятості в сукупних ресурсах домогосподарств майже не змінилася. Така динаміка свідчить, що менш забезпечені верстви населення можуть дозволити собі заробляти на життя шляхом працевлаштування до підприємств та організацій. Вони меншою мірою залежать від власних підсобних господарств та не так гостро відчувають потребу у додаткових заробітках. Одночасно слід зробити негативний висновок, що обсяги підприємницької діяльності фізичних осіб не збільшуються. Населення відчуває обмеження можливостей такої діяльності та здатність до самоорганізації не є високою.

Розглянемо, як змінювався розподіл населення за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів (таблиця 1).

У 2021 році 50,8% населення одержало доходів у розрахунку на душу населення більше встановленої на 1 січня мінімальної заробітної плати. У 2020 році таких громадян було більше 52%. У 2019 році частка населення за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів, що перевищували розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня цього ж року, приблизно дорівнює 70%. Це значно вище такого показника попереднього року – кількість населення перевищує 52%. Отже, наш розрахунковий показник є нестабільним. Якщо ж порівнювати із середнім показником заробітної плати січня, частка населення за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів складає в 2021 році – 6%, у 2020 році – більше 5%, у 2019 році – до 10%. Впродовж 2016 – 2018 років таких доходів громадяни майже не одержували, їхня частка є мізерною, або ж офіційна статистика їх не обліковувала.

Відобразити співвідношення відсотків усіх загальних доходів населення та відповідної кількості населення, що їх одержали допоможе крива Лоренца (рис. 1).

Лінія рівномірного розподілу доходів означає, що 10% населення мали б одержати 10% загальних доходів фізичних осіб, 20% населення – 20% загальних доходів, 30% громадян – 30% загальних доходів і т. д.

Ми б мали однаковий, або урівнений середньодушовий дохід. Реальна картина дещо інакша. Перші 10% фізичних осіб із найменшими доходами в 2021 році одержали 4,3% загального обсягу доходів усіх громадян. Друга 10% – група населення, ранжована за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів, одержала 5,9% обсягу загальних доходів населення. Третя група одержала в 2021 році – 6,7% доходів, четверта – 7,8%, п'ята – 8,4%, шоста – 9,5%. Тобто, 60% населення, найбільшого за доходами на душу населення, одержали – 42,6% від загального обсягу доходів. Десята 10%-група одержала у 2021 році 21,0% всього обсягу доходів, що офіційно обліковуються нашими державними статистичними органами. Подібна ситуація розподілу загальних доходів за децильними (10%-ми) групами населення спостерігалася і в попередні роки, які ми досліджували.

Про те, чи вистачає громадянам України зароблених ними грошей свідчить динаміка зміни структури витрат та заощаджень населення за останні роки [7]. Так, у 2017 році населення витратило на придбання товарів та послуг 92,8% своїх зароблених коштів. У наступні роки населення трохи менше витратило своїх ресурсів на їх придбання. Так, у 2018 році – це 87,6% від загального обсягу витрат, у 2019 році частка збільшилася до 89,8%, у 2020 році на придбання товарів та послуг населення витратило 89,0%, а в наступному році – 87,6% всіх ресурсів домогосподарств. Населення зменшувало обсяги свого споживання через зростання податкового навантаження: поточні податки на доходи, майно збільшили свою частку з 9,2% сукупних витрат домогосподарств у 2017 році до 11,2% у 2021 року.

Щодо заощаджень, то позитивний їхній приріст був у 2018 році. У 2019 та 2020 роках відмічалася зменшення заощаджень на 0,4% сукупних витрат домогосподарств. У 2021 році населення направило на заощадження 0,2% всіх своїх сукупних ресурсів.

Податок на доходи фізичних осіб зменшує споживання громадян. І нас цікавить яким є податкове навантаження на доходи фізичних осіб з цього податку. Результати розрахунків податкового навантаження, або середньої ефективної ставки ПДФО та військового збору наведені в таблиці 2.

Таблиця 1

Розподіл населення за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів, %

Доходи, грн.	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
до 3000,0	90,6	87,7	80,2	64,4	36,6	20,9	10,7	8,3	4,5
3000,1–4000,0	9,4	12,3	19,8	35,6	30,8	27,3	19,2	17,8	11,2
4000,1–5000,0	17,8	22,8	20,6	21,6	15,8
5000,1–6000,0	14,8	29,0	16,6	17,6	17,7
6000,1–7000,0	10,4	11,5	14,2
7000,1–8000,0	7,9	7,9	10,1
8000,1–9000,0	4,6	5,1	7,9
9000,1–10000,0	3,2	2,8	6,4
10000,1–11000,0	2,3	2,2	3,7
11000,1–12000,0	1,5	1,8	2,4
понад 12000,0	3,0	3,4	6,1
Мінімальна заробітна плата станом на 1 січня	1073	1218	1218	1378	3200	3723	4173	4723	6000
Середня заробітна плата січня	2722	3148	3455	4362	6008	7711	9223	10727	12337

Джерело: [6; 7]

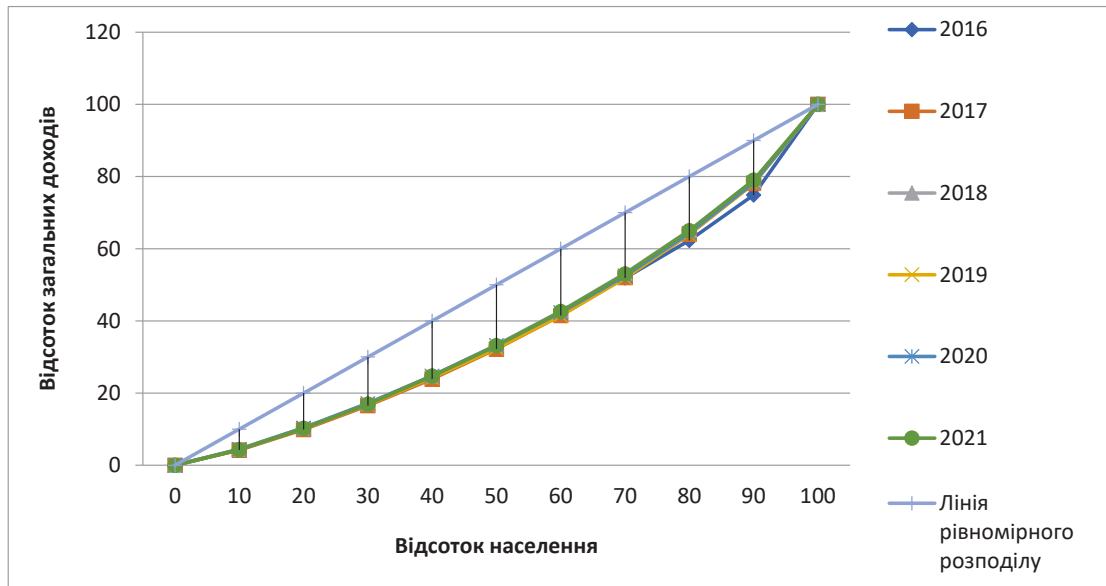

Рис. 1. Криві Лоренца в 2016–2021 роках

Джерело: [7]

Ефективна ставка ПДФО та військового збору за розрахунками 2020 та 2021 років виявилася однаковою – 8,8%, вона на 1,3 відсоткових пункти вище рівня 2019 року та на 1,7 відсоткових пункти вище рівня 2018 року.

Найнижчий рівень ефективної податкової ставки спостерігається у 2015 році, що на 3,2 процентних пункти нижче показників 2020 та 2021 років.

Продуктивність ПДФО та військового збору ми розраховуємо як відношення розмірів ефективної ставки ПДФО та військового збору та основної нормативної (18% та 1,5%).

Розрахунковий розмір надходжень ПДФО та військового збору за основною номінальною ставкою в 2021 році мав складати 842,2 млрд. грн. Різниця у 461,5 млрд. грн., або майже вся сума надходжень ПДФО та військового збору до зведеного бюджету – це втрати внаслідок надання пільг та податок з доходів, що за законодавством України не оподатковуються.

Отже, чинні норми оподаткування та тривалий досвід запровадження пропорційної шкали оподаткування доходів громадян в Україні призводить до таких негативних наслідків: збільшене податкове навантаження на платників податків, що заробляють низькі доходи; податок не усуває соціальну нерівність у суспільстві внаслідок того, що регулююча функція ПДФО не працює належним чином; класичний принцип соціальної справедливості оподаткування персональним прибутко-

вим податком не реалізується зовсім; бюджети держави втрачають додаткові надходження внаслідок упущення можливостей збільшувати ставки з високих доходів своїх громадян. Запроваджуючи прогресію в оподаткуванні доходів населення ми отримуємо наступні переваги: можливість вирівнювання доходів у членів суспільства, зменшення соціального розшарування; зростання надходжень податків до бюджетів усіх рівнів; підтримка соціальної справедливості в суспільстві, коли багатші члени суспільства сплачують більшу частку своїх доходів, менш заможні – меншу, а бідні можуть взагалі не сплачувати; додаткові ресурси від прогресивного оподаткування можна використовувати для збільшення обсягів вторинного перерозподілу фінансових ресурсів між фінансово забезпеченими верствами населення та малозабезпеченими. Тобто з'являються додаткові ресурси на більш відчутне вирівнювання доходів населення. Відповідно, держава знаходить ресурси для виконання дистрибутивної своєї функції. Також запровадження неоподаткованого мінімуму доходів громадян надасть можливість зменшити обсяги витрат на соціальні заходи підтримки цих категорій населення.

Прогресивна система оподаткування індивідуальним прибутковим податком не позбавлена недоліків, вплив яких необхідно буде мінімізувати. Зазначимо такі з них: зменшується стимул до продуктивної праці, що добре оплачується; ускладнена система адміністру-

Таблиця 2

Результати розрахунків середньої ефективної ставки податку на доходи фізичних осіб та військового збору в Україні

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Надходження ПДФО та військового збору, млрд. грн.	100,0	1388	185,7	229,9	275,5	349,8	380,7
Номінальні доходи населення, млрд. грн.	1772,0	2051,3	2652,1	3248,7	3699,3	3972,4	4319,2
Податкове навантаження на доходи населення (ефективна ставка ПДФО та військового збору), %	5,6	6,8	7,0	7,1	7,5	8,8	8,8
Продуктивність ПДФО та військового збору, %	28,7	34,9	35,9	36,4	38,5	45,1	45,1

Джерело: [5; 7]

вання персонального прибуткового податку; наявні суттєві економічні чинники збудження ухилитися від сплати податку платниками з високими доходами.

Ми пропонуємо поступове введення прогресії в оподаткуванні податком на доходи фізичних осіб. Воно має супроводжуватися введенням неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Сучасний механізм застосування податкової соціальної пільги з ПДФО не надає можливості нею скористатися, навіть, якщо людина одержує мінімальну заробітну плату. Крім того, одна з теоретичних засад персонального прибуткового податку – це оподаткування доходу, за вирахуванням витрат, які необхідно здійснити задля його одержання. Зрозуміло, що витрати на задоволення нагальних життєвих потреб людина має здійснити, щоб відновити свою робочу силу, а тому ці витрати вона повинна мати право вирахувати із загального розміру оподаткованого доходу.

Фіскальна ефективність податку на доходи фізичних осіб в Україні значна, проте є резерви її збільшення через низьку ефективну ставку цього податку. При цьому, існує не тільки необхідність підвищення регулятивної ефективності персонального прибуткового податку, а й потреба вирівняти її перекося. Так, працівники бюджетної сфери, працівники державних та комунальних підприємств досі представляють собою основних платників ПДФО. Ситуацію не виправило й встановлення пропорційного оподаткування, спрощення процедур розрахунків податку, тимчасове запровадження низької основної ставки, зниження відсотку нарахування на фонд оплати праці та запровадження єдиного соціального внеску. Отже, пропорційна система, що мала переваги однакового невисокого податкового навантаження для всіх платників податку; простого та недорогого адміністрування, як з боку платників податків, податкових агентів, так і з боку податкової служби; малих стимулів до ухилення від оподаткування індивідуальним прибутковим податком, дозволила вирішити проблеми оподаткування доходів населення, яке існувало в важких економічних умовах перехідного до ринкової економіки періоду.

Висновки. Отже, в Україні бюджетна роль податку на доходи фізичних осіб стає все більшою. Стосовно регулюючого впливу оподаткування доходів населення, виявлені численні проблеми, серед яких: високий рівень бідності населення; висока диференціація доходів населення, що зростає; низький рівень загального обсягу доходів населення; висока частка оплати праці в загальному обсязі доходів населення; низький рівень пасивних доходів фізичних осіб; значні втрати бюджету через пільги з ПДФО тощо. До того ж, статистичні дані державного комітету статистики України не повною мірою оцінюють тіньові доходи населення та підприємницького доходу. Знижується державною владою і розрахунок прожиткового мінімуму доходів громадян.

Вирішити розкриті проблеми можливо через реалізацію регулюючої функції персонального прибуткового податку. Для цього необхідно зменшити податкове навантаження на громадян, що є більш економічно вразливими, збільшити податкове навантаження на фізичних осіб із високими доходами. У той же час необхідно детінізувати всі доходи громадян для об'єктивної оцінки життєвого рівня всіх фізичних осіб. Шлях у напрямку детінізації доходів фізичних осіб стає додатковим прищвидшувачом у напрямку забезпечення здійснення

регулятивного впливу персонального прибуткового податку. Відповідні заходи збільшать базу оподаткування, розкриють додаткових платників податку на доходи фізичних осіб. Детінізація надасть можливість вирівняти становище працюючих осіб шляхом руйнування можливих переваг працюючих нелегально.

У контексті проведення детінізації доходів фізичних осіб може стати дієвим такий інструмент, як обов'язкове декларування усіма громадянами всіх одержаних доходів з метою виявлення нелегальних доходів від трудової діяльності та інших доходів, що наразі не оподатковуються. Також доцільним є декларування майна для майнового оподаткування, що має йти у контексті оподаткування доходів фізичних осіб. Публічне декларування доходів та майна високопосадовців та членів їхніх родин, обов'язкове декларування доходів та майна всіх державних службовців, що наразі проводиться, має стати підставою і для оподаткування прибутковим та майновим податками.

Наразі сучасні виклики економічного та соціального розвитку країни вимагають продовження реформування податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску щодо основних аспектів. Необхідно запроваджувати пропорційне оподаткування доходів фізичних осіб. Ті, що заробляють більше, мають сплачувати більшу частину високих доходів. Ті особи, що заробляють менше, повинні меншу частину своїх доходів сплачувати державі. Таким чином буде реалізуватися принцип справедливості оподаткування індивідуальним прибутковим податком в Україні, а також регулююча функція податку на доходи фізичних осіб.

Запровадження прогресії в оподаткуванні має відбуватися поступово: доречно запроваджувати одну додаткову шкалу оподаткування кожні п'ять років. При цьому ці зміни мають бути відомі громадськості завчасно. Реформування не має шокувати платників податків надмірним збільшенням податкового навантаження високих доходів. Це може зменшити мотивацію заробляти більше та скоригує вибір платників податку ухилитися від оподаткування. Також, і це дуже важливо, раптові зміни у податковому законодавстві зменшать рівень довіри населення до свого уряду. Тому, з метою оподаткування ПДФО, ми пропонуємо наступне: прожитковий мінімум, який встановлено для працездатних осіб законодавчо має відповідати фактичним показникам; розмір мінімальної заробітної плати має дорівнювати розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб; має бути встановлений неоподатковуваний мінімум доходів громадян у розмірі мінімальної заробітної плати. До встановлення неоподаткованого мінімуму доходів громадян податковою соціальною пільгою повинні мати право користуватися всі громадяни, що одержують заробітну плату в розмірі законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати.

Отже, персональне прибуткове оподаткування, його організація впливає на податкову конкурентоспроможність країни. Є вірогідність, що податкове навантаження на фізичних осіб не буде визначальним фактором вибору країни для інвестицій, проте має велике значення під час вибору країни для міграції робочої сили. Підсумовуючи, зробимо висновок, що хоча в Україні податок на доходи фізичних осіб ще недостатньо відіграє регулюючої ролі, поступово створюються засади для перетворення моделі індивідуального прибуткового податку до конкурентоспроможного вигляду.

Бібліографічний список:

1. Задорожня Л.А. Регулятивна ефективність персонального прибуткового податку: приклад України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Ірпін, 2019. 293 с.
2. Швабій К. Трансформація персонального прибуткового податку в Україні. *Економічний вісник. Серія : фінанси, облік, оподаткування*. 2019. Випуск 3. С. 48–58.
3. Іванюк В.Е. Модернізація системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2019. 282 с.
4. Лютий І.О., Іванюк В.Е. Оподаткування доходів фізичних осіб та місцеві фінанси: суперечності й перспективи їх розв'язання. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ, 2018. № 1(196). С. 53–59.
5. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/> (дата звернення: 20.05.2023).
6. Номінальний ВВП, мінімальна заробітна плата, середня заробітна плата за 2012–2021 роки. URL: <https://index.minfin.com.ua/> (дата звернення: 02.06.2023).
7. Статистика доходів та умов життя населення за 2012–2021 роки. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/><https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.06.2023).

References:

1. Zadorozhnyia L.A. (2019) Rehulyatyvna efektyvnist' personal'noho prybutkovoho podatku: pryklad Ukrayiny [Regulatory efficiency of personal income tax: the example of Ukraine]: dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.08. Irpin.
2. Shvabiy K. (2019) Transformatsiya personal'noho prybutkovoho podatku v Ukrayini [Transformation of personal income tax in Ukraine]. *Ekonomichnyy visnyk. Seriya: finansy, oblik, opodatkovannya*, vol. 3, pp. 48–58.
3. Ivanyuk V.E. (2019) Modernizatsiya systemy opodatkovannya dokhodiv fizychnykh osib v Ukrayini [Modernization of the personal income taxation system in Ukraine]: dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.08. Kyiv.
4. Lyutyu I.O., Ivanyuk V.E. (2018) Opodatkovannya dokhodiv fizychnykh osib ta mistsevi finansy: superechnosti y prespektyvy yikh rozvyazannya [Personal income taxation and local finances: contradictions and prospects for their resolution]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, no. 1(196), pp. 53–59.
5. Derzhavnyy veb-portal byudzhetu dlya hromadyan [State budget web portal for citizens]. Available at: <https://openbudget.gov.ua/> (accessed May 20, 2023).
6. Nominal'nyy VVP, minimal'na zarobitna plata, serednya zarobitna plata za 2012–2021 roky [Nominal GDP, minimum wage, average wage for 2012–2021]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/> (accessed June 2, 2023).
7. Statystyka dokhodiv ta umov zhyttya naselelennya za 2012 – 2021 roky [Statistics of incomes and living conditions of the population for 2012–2021]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/><https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed June 2, 2023).

Стаття надійшла до редакції 08.06.2023